

Kan en ansvarlig domstol avvise

Den siste «landssviksak» i Norge er ennå ikke pådømt. — Kan den føre til en ny realitetsprøve av hele det juridiske grunnlag for «rettsoppgjøret» i Norge?

Etter vår mening må den det.

Siden Høyesterett i 1945 — også den gang under dissens — avsa de prejudikater som danner grunnlaget for hele det senere domskompleks, er et svært juridisk dokumentarmateriale skaffet til veie. Dette materiale var Høyesterett ikke kjent med i 1945.

Vi har bedt vår juridiske medarbeider, or.saksfører Ole Schjerven, utarbeide en koncentrert oversikt over dette nye materiale, — som hovedsaklig finnes i «svenskeutredningen» — og stille det opp punkt for punkt til belysning av de begrunnelser Høyesterett ga for sitt prejudikat i 1945.

Som man vil se, er materialet både fyldig og etter vår mening avgjørende. Og når det da — gjennom erklæringer av våre fremste norske rettslærde, er slått fast at domstolen til enhver tid har både rett og plikt til å sette prejudikater til side når man finner dem uriktige, skulle saken være klar.

Vi går ut fra som en selvfølge at det materiale vi her offentliggjør, blir lagt på rettens bord i en eventl. ny sak. Og da kan etter vår mening ingen dommer i en rettsstat late som om det ikke eksisterer. Han kan ikke uten videre ignorere Genfertraktaten og Europakonvensjonen, som Norge har ratifisert. Han kan ikke avvise anerkjente fokerettslærdes mening eller utvetydig domspraksis fra andre europeiske land i tilsvarende saker.

Eller kan han det? Isåfall er han etter vår mening hjelpeløst kompromittert, ikke bare i våre og den norske befolknings øyne, men også blandt de stater som har tiltrådt Genfertraktaten og Europakonvensjonen om menneskerettighetene.

dette?

En ny NS-sak må idag føre til realitetsprøvelse av hele «rettsoppgjørets» lovlighet.

Retten kan vurdere alle nye opplysninger uten å være bundet av prejudikatene fra 1945

Det kan ikke herske noen tvil om at domstolen i en eventuell «Thronsen-sak» står helt fritt i sin bedømmelse av alle grunnleggende juridiske spørsmål. Riktignok har Høyesterett i 1945 i den såkalte Håland-saken prejudisielt avgjort at Norge var i krig med Tyskland under hele okkupasjonen, at de provisoriske landssvikanordninger var lovlige og gyldige, og at de således heller ikke strider mot grunnlovens pgf. 9%.

Men hvis retten i dag, på grunnlag av de mange nye opplysninger som er fremlagt siden den gang, kommer til andre resultater, er den ikke bundet av 1945-prejudikatet.

Dette sies ganske tydelig bl. a. av profesor Knoph:

Oversikt over Norges Rett, 1949, side 16. Dessuten har professor Arnholm gitt enda klarere uttrykk for det i en avhandling over emnet i Tidsskrift for Rettsvitenskap 1933 side 161 flg. Han sier bl. a. på side 172:

«Er man av den oppfatning at tiltalte etter riktig lovforklaring ikke er straffskyldig, har man ikke rett til å dømme ham fordi man har et prejudikat i motsatt retning. Her spiller det ingen rolle om prejudikatets løsning er blitt en fastet rettsoppfatning. Og hensynet til domstolens autoritet er på dette området overhodet intet hensyn. Den omstendighet at det en gang er inntruffet et justisdrap, er ikke

tilstrekkelig grunn til at man senere — når man innser feilen — skal gjøre seg skyldig i et bevisst justismord.

I hvilken utstrekning domstolene i tilfelle vil ta opp de grunnleggende prinsipper for landssvikkoppgjøret, og holdbarheten av dem, er naturligvis umulig å forutsi. Det kommer bl. a. i høy grad an på i hvilken utstrekning forsvaret vil påberope seg de ting som senere er kommet til, og som jeg her vil forsøksvis har oppsummert endel av.

Men at retten isåfall kan gjøre det — og vel også vanskelig kan undgå å gjøre det, synes hevet over tvil.

OLE SCHJERVEN.

Bonde Nils Engja
til minne

BONDE NILS ENGJA, Sauda,
døyde 6. desbr. 58 år gml.

Det er vanskeleg å finna ord ved ei så tragisk hending, at ein så god og fin mann går i grava med så mykje uoppklåra urettferd hengjande over seg og huslyden, men slik er lagnaden for so mange millom våre.

Han var ein i Rogaland kjend og velgyrd mann. Alt som ung kom han med i det offentlege styre og stell. Som 20-åring vart han tilsett som heradskasserar og seinare forretningsfører i trygdekassa, to stillingar han skjotta på ein heilt tilfredsstillande måte fram til 1945. Ved sida av dette var han under krigen også lensmann, eller fender som han sjølv kalla det, og det var reint utruleg kva han makta å utretta i dei fem lange krigsåra. Som venteleg var, kom okkupasjonsmakta stadig med krav, som frå ein norsk synsstad måtte avleidast eller reduserast mest mogeleg. Det skal her berre nemnast at han makta å forhindra at norske sivilpersonar måtte flytta or husa sine p.g.a. militære omsyn, noko som kan synest vanskeleg nok i dag — i

Befant Norge seg i krig med

domspraks fra andre europeiske land i tilsvarende saker.

Etter kan han det. Isåfall er han etter vår mening hjelpeløst kompromittert, ikke bare i våre og den norske befolknings øyne, men også blandt de stater som har tiltrådt Genfertraktaten og Europakonvensjonen om menneskerettighetene.

Befant Norge seg i krig med Tyskland etter at våpnene var lagt ned i 1940?

Begrepet «krig» må her sees i relasjon til straffelovens pgr. 86. Det skal ha vært «en krig hvori Norge deltaget», eller bistand som er ydet «med en sådan krig for øie».

Skulle domstolene nå komme til det resultat at sådan krig ikke var igang etter kampenes avslutning i 1940, da svikter hele «rettsoppgjørets» grunnlag fullstendig. Samtlige provisoriske anordninger i London under okkupasjonen og landssvikloven etter okkupasjonens opphør bygger nemlig på at det hersket krigstilstand mellom Norge og Tyskland, og at medlemskap i NS også var straffbart direkte etter pgr. 86. (Om dette spørsmål dissenterer tre dommere, Alten, Hanssen og Founger i høyesterett).

Den prejudiselle dom for at Norge var i krig med Tyskland helt til 1945 er avsagt av Høyesterett i den såkalte Håland-saken, Rettstidende 1945 side 13, flg. — Førstvoterende, dommer Næss, henviser om dette punkt til Eidsivating lagmannsretts domsgrunner. Disse finnes inntatt på side 22, hvor det heter:

«Fra de krigerske operasjoner tok til, var Norge i

Staten har gjort opp for seg

Som vi tidligere har meddelt, ble fru Schiller (Lippestad) av Oslo byrett tilkjent kr. 20.000,— i erstatning av staten.

Etter hva vi får opplyst, har staten nå godtatt byrettens dom og utbetalt fru Lippestad beløpet.

krig med Tyskland. Den omstendighet at landtroppene etterhvert måtte kapitulere (og hele området ble okkupert, avsluttet ikke krigen, som ble fortsatt av Kongen og Regjeringen med sete i London. Dette var almindelig kjent. Retten anser det for sikkert at tiltalte har forstått at det fremdeles var krig».

Hvis man ikke vil insinuere at lagmannsretten har dømt mot bedre vitende, må man gå ut fra at retten på dette tidspunkt — den 12 juli 1945, ikke har hatt kjennskap til de avgjørende ting som senere er dokumentert, og som jeg skal gjengi nedenfor.

Det synes helt klart at domstolene i dag har et ganske anderledes fyldig og ganske anderledes avslørende materiale å bygge på når den skal og må ta standpunkt til spørsmålet. At domstolen isåfall må være helt ubundet av prejudikatet i Hålandssaken som er avsagt på grunnlag av et mangelfullt kjennskap til de faktiske forhold, synes sikkert. Ikke desto mindre har domstolene under hele «rettsoppgjøret» lagt Håland-dommen til grunn uten videre, og uten å diskutere dens holdbarhet.

Forts. side 4

soriske landssvikanordninger var lovlige og gyldige, og at de således heller ikke strider mot grunnlovens pgr. 97.

Men hvis retten i dag, på grunnlag av de mange nye opplysninger som er fremlagt siden den gang, kommer til andre resultater, er den ikke bundet av 1945-prejudikatet.

Dette sies ganske tydelig bl. a. av professor Knoph:

Mørkemennene vert sett på plass!

Gode menn med tidligere kyrkje-minister Lars Moen i brodden slæring um biskop Schjelderup

Det var ein mann som heiter Otto Langmoen som i september sette igang aksjonen mot Kristian Schjelderup. Då svara Lars Moen i «Dagningen» på Lillehammer, under overskrifter Vranglære, soleis:

Innan den flokken som gjerne vil bli rubrisert under nemninga kristenfolket eller misjonsfolket er det respektabile og vetuge folk, som i andre flokkar. Men også folk av typen Otto Langmoen. Eg har ikkje den ære å kjenne hr. Langmoen, og held meg til det Gudbrandsdølen gjev att i går frå Vårt Land om oppmodinga til å boikotte bispedømmemøtet og grunngevinga for oppmodinga.

Kva kan ikkje Bibelen brukast til. Å leite fram høvelege, gjerne lausrivne setningar som med høveleg tolkning kan brukast til å stemple andre og andre sine meiningar, det er ein fiffig taktikk. Så kan dei løfte røysta og rope: Dette står i Bibelen, eg forkynner Guds ord. Og reknar med at det blir godteke, som det ofte blir. Men enn om det ikkje var biskop Schjelderup Gud hadde hatt i tankane da

rett til å dømme ham fordi man har et prejudikat i motsatt retning. Her spiller det ingen rolle om prejudikatets løsnint er blitt en festet rettsoppfatning. Og hensynet til domstolenes autoritet er på dette området overhodet intet hensyn. Den omstendighet at det en gang er inntruffet et justis drap, er ikke

høy grad an på i hvilken utstrekning forsvaret vil påberope seg de ting som senere er kommet til, og som jeg her vil forsøksvis har oppsummert endel av.

Men at retten isåfall kan gjøre det — og vel også vanskelig kan undgå å gjøre det, synes hevet over tvil.

OLE SCHJERVEN.

dømmemøtet i Lillehammer. Etter de uttalelser som de fleste av biskopene og andre framtreddende teologer kom med i Schjelderupsaken, er det ikke mulig å løse strids-spørsmålene uten på et åndelig plan, heter det i artikkelen.

Men likevel fortsetter fra et bestemt hold det man vil kalle hetsen mot biskop Schjelderup. Om det ikke er tilskattet, får likevel innleggene fra sokneprest Hans Dahls trø m i Lom karakteren av ren personforfølgelse og vitner om dømmesyke og selvgodhet av en slik art, at mange sikkert vil be Gud fri og bevare seg for slike sjelesørgere. Vi tillater oss å gi sokneprest og likesinnede et lite råd: — Bruk all den tid dere nå ofrer på bokstavtrellidom og spissfindig teologisk prosedyre til arbeid i menigheten, skriver avisen.

Soknepresten i Vang, Øystein Hovden, som i parantes sagt er ein bror til vår fyrste formann i Forbundet, kaptein Hroar Hovden, har og lete høyra frå seg. I Arbeiderbl. for 3. januar, fyrer han av ei kraftig salve til mørkemennene i Hedemark. Me har desverre ikkje plass til heile innlegget, men gjev att det viktigaste. Her er det:

Kor uhyggeleg og nifst det

i trygdekassa, to stillingar han skjøtta på ein heilt tilfredsstillande måte fram til 1945. Ved sida av dette var han under krigen også lensmann, eller fender som han sjølv kalla det, og det var reint utruleg kva han makta å utretta i dei fem lange krigsåra. Som venteleg var, kom okkupasjonsmakta stadig med krav, som frå ein norsk synsstad måtte avleidast eller reduserast mest mogeleg. Det skal her berre nemnast at han makta å forhindra at norske sivilpersonar måtte flytta or husa sine p.g.a. militære omsyn, noko som kan synest vanskeleg nok i dag — i fredstid.

Men utakk er verdens løn. Og den forfyljing han vart utsett for etter krigen er så småleg og skammeleg at me vil helst ikkje nemna det, så opprivande vondt er det. Men Engja sjølv bar over med all småleg usseldom. Han tok ikkje til gjenmæle eller mottrekk, han bar over med alt. Noko av det siste han satil dei som vitja han på sjukesenga var at han bar ikkje nag til nokon. — Han orsaka dei som hadde forfylgt han med at dei kunne ikkje for det, det var tidsända som var slik.

Nils Engja var ein kunnskapsrik, venesel og gild mann, og alle kjende seg velkomne i den vakre heimen hans. Det var nå fedrenegarden som låg han på hjarta i dei siste år. Han hadde så mange planar om forbetringar i skog og mark, og han var komen langt på veg, då sjukdomen tok overhand. Han vona like til det siste at han skulle koma seg att, men var og budd til å fara til ei betre verd, og kjende seg glad og rik i trua på Gud.

Ved gravferda var det stor deltaking og eit veld av kransar dekte båra, som vart førd til Sauda gamle kyrkjegard.

K. J. Fjærtøft.

enn er å tenke på — so har vi likevel i denne jula og i det året som nå er ute, opplevt ikkje berre julegled og broderkjærleik mellom «kristne» brør, men og ei kristeleg dømesykje som vi gudskjelov må mange år tilbake for å finna maken til. Vi har sett at både enkeltpersonar og såkalla kristelege blad har våga å stemple og stikke og sjikanere Hamarbispem Kristian Schjelderup meir eller mindre åpenlyst, — til tider og på ein måte som mange av oss synest grensar langt bort mot «forsøk på mord». Det er ikkje berre eg som frys ved tanken på den åndelege istid

Samfunnet består av to klasser: de som har mer mat enn appetitt, og de som har mer appetitt enn mat.

Chamfort.

Polfareren Olav Bjaaland hedres

På Morgedal Turisthotell ble det nyttårsaften avduket et maleri av polfareren Olav Bjaaland i nærvær av Olav Bjaaland selv og hans familie. Trygve Gran holdt en kort tale der han mintes Bjaalands ferd til Sydpolen.

Forts. side 4

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Ansvarlig redaktør Johannes Kringlebotn

De danske rettssvikere stadig i søkelyset

Den danske rettsstats ut-skeielser av 1945 har hele til- en vært under flittig analyse, akkurat som på tilsvarende måte den norske rettsstat har vært det hos oss. Siste nytt er at en gjennomtrengende dansk lyskaster har spillet opp med full styrke, nemlig redaktør Frede Jordan, som innen gamleåret (1956) løp ut, fikk trykt en bok han med god grunn har kaldt **Historiens dom**, hvor han gir en oversikt over det storpolitiske forlik som i sin tid kom i stand i Danmark mellom motstandsbevegelsens menn og besettelsestidens politikere — med de for dansk rettspleie mest katastrofale følger. Redaktør Jordan karaktiserer nevnte forlik som et tvert igjennom usselt og vel planlagt folkeforæderi, og han synes å føre i marken avgjørende bevis for at han vurderer forholdet

objektivt. Professor Hal Koch setter opp under denne dom, han har kaldt forliket «Det uhæderlige kompromis» og rektor Carl Gad har sagt at «ved denne berømte stutehandel fornektede politikerne deres fortid og motstandsbevegelsen kompromitterte sin fremtid». Tidligere statsminister Erik Scavenius har der- til hevdet at landets politikere ved nevnte anledning savnet evne til «å beskytte andre enn seg selv». Til gjengjeld fant de, akkurat som hos oss, så meget lettere frem til de for dem passende skyteskiver, som ingen skyld hadde for landets ulykke.

Vi hilser fra norsk side Jordans bok med stor takk-nemlighet, den tjener blant annet til å gi Svenskeutredningen om det norske rettsoppgjør sitt rette nordiske perspektiv.

Forfriskende!

Kjære redaktør og bror i lidelse og forfølgning!

Hjertens takk for den gode nyttårshilsen! Den miner meg om at jeg har gjort for lite i oppreisningens og sanningsens tjeneste i året som gikk. Jeg har dessverre vært som en av de uvise møyer i Matheusevangeliet, jeg har ikke hatt olje på min lampe — jeg har bare vært en slags husmannssjel med kontraktsmessig pliktarbeide. Jeg kan ikke engang si med dicippelen i Jesus parabel: (Luk. 17, 10) Jeg er blott en ringe tjener, jeg har blott gjort det jeg er skyldig å gjøre.

Men hør nå her angående svenskeutredningen: forstår jeg

Dette nr. av bladet gikk i trykken onsdag.

Hvorfor vi ikke går til kirke

NS var ikke noen religiøs bevegelse; men et nasjonalt politisk parti, som hadde forpliktet seg til å verne kristendommens grunnverdier.

Men allikevel fikk vi dessverre de fleste religiøse ledere

Kina på frierfotter

«Gjennom indiske briller» har den verdensberømte tegner David Low kalt denne tegning i Manchester Guardian. Eisenhower har fått Nehrus briller på seg og skimter i bakgrunnen Mao og Krusjtsjev.

En ting er nokså tydelig like etter årsskiftet. Det storpolitiske initiativ er for øyeblikket slått ut av hendene på de europeiske stormakter i vest, og den hektiske storpolitiske virksomhet har vesentlig vært utøvet av utenom-europeiske statsmenn: Amerikas Eisenhower og Dulles, Indias Nehru og Chinas Chou Enlai. Selv Sovjet har vært så opptatt med sine vanskeligheter i Øst-Europa, at det først nå lot høre fra seg igjen. Hvis det ikke blir noen forandring i planene, skal Chou fly til Moskva 12. januar.

Som kjent var statsminister Nehrus besøk hos president Eisenhower et forsinket svar på en gammel innbydelse. Presidentens sykdom og den amerikanske valgkampen kom imellom. Men akkurat nå passet besøket godt inn i Eisenhower's nye tilnær-melsespolitikk overfor India. — Amerika har skaffet seg ikke liten goodwill i denne såkalte «nøytraliserte blokk» etter sin bestemte opptreden mot Storbritannia og Frankrike.

Det er god grunn til å tro at Nehru er blitt kvitt noen av de fordommer, som hans FN-utsending Krisjna Menon har vært så energisk til å banke inn i hodet på ham, selvom Nehru hverken liker NATO eller SEATO.

Men det var også en annen

stats- og utenriksminister Chou En-lai. I løpet av de siste måneder har Mao-China på mange måter gitt uttrykk for sitt ønske om å komme på talefot med Amerika, som stadig har en «China-lobby» i Kongressen, minst like uforsonlig overfor Mao som torienes Suez-gruppe i Underhuset er overfor Nasser. Og Chou benyttet da også anledningen under sitt offisielle besøk i India til å informere Nehru om de synspunkter han gjerne ville ha bragt videre frem til president Eisenhower og utenriksminister Dulles. Først og fremst vil jo det røde China svært gjerne med i FN, noe som kun kan skje hvis Amerika til slutt gir opp sin motstand mot dette. Det er tydelig at noe løfte om en endret amerikansk holdning til dette spørsmål har Nehru ikke kunnet få. Her står fremdeles begge de store USA-partier i samlet isfront. Men det ryktes i Washington at det slett ikke er utelukket at det kan bli et møte mellom Chou og Dulles.

I dette spillet har så Sovjet meldt seg som aktiv deltaker. Og har invitert Chou En-lai til Moskva etter hans nye møte med Nehru. Denne invitasjon er det vel mest naturlig å se som uttrykk for Sovjets frykt for at Mao Tse-tung skal finne på å gå veier som ikke passer i Moskvas

Eisenhower vil bruke våpenmakt

President Eisenhower har bedt Kongressen om fullmakt til å bruke amerikanske tropper til forsvar av frie land i Midt-Østen mot væpnet aggresjon fra kommunistland. Han gjorde det helt klart at han regnet Sovjet som mulig fredsforskyrter i Midt-Østen. Men Eisenhower tilføyet: Sovjet har intet å frykte fra USA i Midt-Østen eller noe annet sted så lenge det selv ikke går til aggresjon. Dette erklærer jeg høytidelig og med ettertrykk. USA's militær-makt vil bare bli brukt hvis den angrepne stat selv ber om det, og en militæraksjon vil være underlagt Sikkerhetsrådets autoritet. På offisielt hold peker man på at denne reservasjon ikke vil bety noen særlig begrensning av USA's handlefrihet. Eisenhower sa ikke at han vil vente til Sikkerhetsrådet har godkjent en aksjon, men at USA ikke vil handle mot et vedtak av rådet. Og noe vedtak vil det ikke bli hvis en av stormaktene bruker veto.

Eisenhower foreslo videre at det skal brukes 400 millioner dollar til et økonomisk hjelpeprogram for landene i Midt-Østen, men gav ingen detaljer om denne side av planen. Presidenten innrømmet at det nye program innebærer visse byrder og en viss risiko for USA. Men den største risiko er at ærgjerrige despoter kan gjøre en feilberegning.

Talen har fått en noe blandet mottagelse — raseri i Sovjet, anerkjennelse i Storbritannia og flere av de berørte land i Midt-Østen, mens Egypt foreløpig stiller seg avventende. Det rår ingen tvil om at Eisenhower vil få de nødvendige fullmakter, men det vil ta noen tid og kanskje ikke gå så glatt som man hadde ventet.

Hvis Sovjet går til aksjon i Midt-Østen

en blandet mottagelse i Kongressen. Det er klart idag, at Kongressen vil søke mer uttømmende beskjed om regjeringens planer, før den gir sin tilslutning, hvilket den er nødt til å gjøre.

Det nye program er i virkeligheten ikke nytt, og det er heller ikke noe program, skriver New York Times i en leder søndag.

Avisens Washington-korrespondent, James Reston, skriver at Eisenhower unnlot å ta opp selve grunnproblemet: Den britiske og den franske verdensmakts sammenbrudd. Både demokraterne og republikanerne har un-

dervurdert denne nedgang i de siste 10 årene, dette er kanskje den alvorligste feilregningen i amerikansk utenrikspolitikk siden krigen.

USA vil i løpet av få måneder bli nødt til å ta avgjørelser og påta seg nytt ansvar, og spørsmålet blir derfor om den nye verden skal fortsette å overta den gamle verdens forpliktelser.

Spørsmålet er om den amerikanske regjering skal ta for seg de problemer som vil oppstå ett for ett, eller gå rett til krisens kjernepunkt som ikke ligger i Midt-Østen, men i Atlanterhavs-samfunnets splittelse og svakhet, skriver Reston.

Egypt's hat til England har sine gode grunner

I 1946 var England ikke in-tressert i internasjonal kontroll av Suez

av Øyvor Styren

Koloniseringen av Egypt (eller skal vi heller si det med sitt rette navn: «underkuelsen»?) begynte i 1875 og nådde sin klimaks med det «militært nødvendige» bombardement av Alexandria den 11. juli 1882. Det skrives herom i «Wärldstragediens Ar»: «Den engelske journalist — Beamer — taler om det brennende Alexandria som et «Dantes Inferno» og skildrer hvordan ordenen ble gjen-

de kunne skatte seg lykkelige over å slippe å få sine gjerninger bedømt av en engelsk okkupasjonsmakt».

Dette skulle kanskje være nok til å forklare grunnen til det intense hat. England som kolonimakt er blitt gjenstand for.

M.h.t. oberst Nassers nasjonalisering av Suez-kanalen, så innrømmes det nå i pressen (bl. a. av Manchester Guardian) at den

om at jeg har gjort for lite i oppreisningens og sannningens tjeneste i året som gikk. Jeg har dessverre vært som en av de utvise møyer i Matheusevangeliet, jeg har ikke hatt olje på min lampe. — jeg har bare vært en slags husmannssjel med kontraktsmessig pliktarbeide. Jeg kan ikke engang si med discipelen i Jesus parabel: (Luk. 17, 10) Jeg er blott en ringe tjener, jeg har blott gjort det jeg er skyldig å gjøre.

Men hør nå her angående svenskeutredningen: forstår jeg stakkels legmann herrene rett at de mener Norge var i krig med Tyskland også etter 10/6 1949? (Både ja og nei, gode Egede Nissen, formelt i krig, men ikke *reellt*, i relasjon til straffelovens § 86! — red. anmerkning). Isåfall fortrøster jeg meg til professor *Castberg*, som fastslår at der gies flere aspekter enn krig og/eller fred: «krigen kan i det hele opphøre ved at den faktisk eber ut idet fiendtlighetene innstilles. At det da ikke blir sluttet fredstraktat, er ikke å anse som normalt, men det vil ikke medføre at krigstilstanden ansees å vedvare — uansett den faktiske situasjon».

Så langt *Castberg* som støtter seg til vedtatt folkerett og de fleste autoriteter. Jeg bøyer meg totaliter for dem. Dette så meget mere som *Nygårdsvold*, *Koth*, *Berggrav*, *Holthe* og hele London-regjeringen forøvrig alle til hope erklærte at krigen var slutt.

To andre ting beviser også dette tilstrekkelig:

1. Ruge og hans overkommando gikk med på å reparere *Bardu* og *Skånland* flyplasser for tysk krigsbruk i 1940.
2. Norske tropper, sammen med tysk *Wehrmacht*, sto ifølge statsakten av 10/6 skulder ved skulder til felles forsvar av *Finnmarks* østgrense mot *Russland*.

Disse ting utelukker fortsatt krig mot okkupasjonsmakten! Det var norsk forsvars høyeste ledelse som inngikk denne våpenallianse med fordums felles fiende. Visstnok er juss ikke logikk, men våpenallianse er heller ikke krig, og sundt folkevett er bedre enn interessebetonte erindringsforskyvninger og mytedannelser!

Så går vi altså et nytt år imøte under dårlige auspicer. *Eisenhowers doctrine* — en slags *Pax Judaica* til *Israels* hjelp lukter ikke godt, selvom avisene her sluker bluffen rått.

Med ønske om et godt nytt år for deg og vårt organ!

Hans Egede Nissen.

Ikke gar til kirke

NS var ikke noen religiøs bevegelse; men et nasjonalt politisk parti, som hadde forpliktet seg til å verne kristendommens grunnverdier.

Men allikevel fikk vi dessverre de fleste religiøse lederne mot oss.

Etter kapitulasjonen i 1945 var der ingen grenser for det hat kirkens ledere la for dagen.

Både mere privat og fra prekestolene hisset de pøbelen mot oss — helt tilsvarende hva yppersteprestene i sin tid gjorde overfor Jesus fra Nasaret. Hans lidelseshistorie ble i den tid meget levende for oss.

De påsto at barn av NS-folk var «*Djevelens barn*», som det da selvsagt ikke var noe i veien for å banke eller likvide-re.

Biskop *Fjellbu*, som kom til Norge sammen med den røde hær, heiste de kommunistiske emblemer på høyalteret i *Nidaros-domkirke*.

Ved en speider-gudstjeneste i domkirken la han de unge speidere på hjerte, at de skulle rekke vennehånd til alle mennesker uansett rase eller religion; men selvsagt ikke til «slikt djevlepakk som tyskere og nasister».

Mange NS-folk var personlige kristne; men de ble nektet å gå til alters eller å være faddere ved barns eller barnebarns dåp. I enkelte tilfeller ble de endog nektet å komme til kirke. De fikk heller ikke lov til å reise gravstener eller andre minnesmerker på sine dødes graver.

I fangeleirene virket ofte de ansatte prester nærmest som åndelige torturister. Mens prestene utenfor leiren brølte at «*hevnsens time* var kommen», påsto fengselsprestene at alle medlemme av

akkurat nå passet besøk og gode inn i *Eisenhowers* nye tilnær-melsespolitikk overfor *India*. — *Amerika* har skaffet seg ikke liten goodwill i denne såkalte «nøy-traliserte blokk» etter sin bestemte opptreden mot *Storbritannia* og *Frankrike*.

Det er god grunn til å tro at *Nehru* er blitt kvitt noen av de fordommer, som hans FN-utsending *Krisjna Menon* har vært så energisk til å banke inn i hodet på ham, selvom *Nehru* hverken liker *NATO* eller *SEATO*.

Men det var også en annen asiatisk politiker, som hadde stor interesse av å koble seg inn i denne forbindelse. Det var *Chinas*

ning til dette spørsmål har *Nehru* ikke kunnet få. Her står fremdeles begge de store USA-partier i samlet isfront. Men det ryktes i *Washington* at det slett ikke er utelukket at det kan bli et møte mellom *Chou* og *Dulles*.

I dette spillet har så *Sovjet* meldt seg som aktiv deltaker. Og har invitert *Chou En-lai* til *Moskva* etter hans nye møte med *Nehru*. Denne invitasjon er det vel mest naturlig å se som uttrykk for *Sovjets* frykt for at *Mao Tse-tung* skal finne på å gå veier, som ikke passer i *Moskvas* kram.

(Aftenposten).

kan gjøre en feilberegning. **Talen har fått en noe blandet mottagelse — raseri i Sovjet, anerkjennelse i Storbritannia og flere av de berørte land i Midt-Østen, mens Egypt foreløpig stiller seg avventende. Det rår ingen tvil om at Eisenhower vil få de nødvendige fullmakter, men det vil ta noen tid og kanskje ikke gå så glatt som man hadde ventet.**

Presidentens tale har fått

Svik ikke ditt navn og din ætt!

Jeg fikk meg en alvorlig lærepenging i jula. Det minste jeg kunne gjøre, er å sende den videre til andre.

Jeg er ingen jurist, og ingen lesehest heller. Jeg hadde igrunnen slått fra meg hele «svenskeutredningen». — Konklusjonen kjente jeg jo, Hedems brosjyre hadde jeg

NS var «tørre grener på samfunnstreet».

Derfor skulle de hugges av kastes på ilden både for tid og evighet.

De fleste prester gikk inn for at politiske motstandere skulle dømmes til døden.

Jesu bergpreken skal bare forkynnes som et ideal, men det er *Moseloven* som skal praktiseres», het det.

Kvintessensen av *Mose* lovgivning er «øye for øye, tann for tann — du skal elske din neste, men hate din fiende».

Presten opptrådte også som falske vitner for å få oss skutt.

Kan vi etter dette forundres over at mange tidligere medlemmer av NS finner det mindre hyggelig å gå til kirke?

R. Sandstad.

lest, det fikk være bra med det.

Heldigvis har jeg en nabo med bedre vett. Han slo sitt eksemplar av utredningen i bordet. Jeg skulle ikke få fred før jeg hadde studert den fra perm til perm.

Ingen burde få fred før de hadde gjort det samme.

Jeg går ut fra at Forbundet konsentrerer seg om den oppgaven, — spesielt om våre bødler, — de som skapte og gjennomførte «rettsoppgjøret». Det vil sikkert bli en stri jobb.

Men for oss som ble dømt og svimerket, må saken være klar. Det spiller i denne forbindelse ingen rolle at naboer og andre er blitt «rimeligere» og gjerne vil akseptere oss, som det heter. Heller ikke at våre barn og våre nærmeste aldri har betraktet oss som «landssvikere». Det skrives historie også i dette land, og vi vet hvem som skriver den, — foreløpig iallfall. Og mine barnebarn og deres etterkommere skal iallfall ikke stå uten materiale til å vurdere hva slag «landssviker» jeg var og på hvilket grunnlag de «gode nordmenn»

stemplet meg. Svenskeutredningen har fått hedersplassen i huset. Inntil sannheten har slått igjennom ved egen tyngde, skal mine etterkommere i den ha grunnlaget for en riktig bedømmelse av ham som «brakte skam» over gården og slekta. Hvordan kan ellers mine barnebarn og olderbarn verge seg og sitt navn mot falsk historiskrivning og falske dommer?

Den NS-mann som ikke lar svenskeutredningen få den sentrale plass i sin bokhylle, han begår svik mot sitt navn og sin ætt!

BONDE

?

Den polske hær skal skifte ut sine sovjet-inspirerte uniformer med uniformer av samme type som ble brukt i Polen før krigen. Polske aviser bragte bilder av de nye uniformer nylig, og de viste at alle russiske trekk skal fjernes.

Hva blir det til her i Norge, hvor lenge skal våre egne soldater springe rundt med lante fjær? Rekker ikke vår suverniteten lenger enn at også klædrakten skal være fjernstyrt?

Koloniseringen av *Egypt* (eller skal vi heller si det med sitt rette navn: «*underkuelsen*»?) begynte i 1875 og nådde sin klimaks med det «militært nødvendige» bombardement av *Alexandria* den 11. juli 1882. Det skrives herom i «*Worldstragediens* År»: «Den engelske journalist — *Beamer* — taler om det brennende *Alexandria* som et «*Dantes Inferno*», og skildrer hvordan ordenen ble gjenopprettet ved innførelse av standrett, som hurtig fyllte med lik den ene massegrav etter den andre. Den okkupasjon som ble frukten av dette inngrep i *Nillandets* affærer, ble av lord *Hartington* innen parlamentet oppgitt å skulle avsluttes etter seks måneder. Siden da ble *Egypt* lovet frigitt offisielt 92 ganger, uten at det hindret lord *Grey* i 1911 å erklære i Underhuset: «Vi kommer til fremtidig å bli værende i *Egypten* for å sivilisere nasjonen». Da hadde «siviliseringen» altså pågått atskillige desennier og gitt seg utslag som eksempelvis i lord *Kitcheners* behandling av sudaneseerne etter slaget ved *Omdurman*. Om de der begåtte masakrer skrev i 1916 medlem av det egyptiske nasjonalparti dr. *E. Eloui*, at de kunne fullt likestilles med de masakrer engelskmennene foretok i *Tel el Kebir*, der tusener av egyptere ble slitt i stykker og kastet i *Ismailia-kanalen*. Hvordan friheten den dag i dag (1944) ser ut i den — først i 1922 og siden i 1936 — som uavhengig forkynte egyptiske staten, behøver her ikke å beskrives, men om de norske studenter ville bry seg med å etterspørke sine egyptiske kollegers erfaringer om hvorledes en nasjon som sier seg å være friheten forkjemper, finner det formålstjenlig — endog i fredstid å behandle universitetsalummer, som dristet seg til overfor okkupasjonsmakten å hevde nasjonale synspunkter, så skulle de finne at

de kunne skatte seg lykkelige over å slippe å få sine gjerninger bedømt av en engelsk okkupasjonsmakt».

Dette skulle kanskje være nok til å forklare grunnen til det intense hat. *England* som kolonimakt er blitt gjenstand for.

*M.h.t. oberst Nassers nasjonalisering av Suez-kanalen, så innrømmes det nå i pressen (bl. a. av Manchester Guardian) at den ikke er rettsstridig. Kanalselskapet har fra begynnelsen av vært et egyptisk selskap, registrert overensstemmende med egyptisk lov. Manchester Guardian, skriver bl.a. at de «kan ikke fatte, at det er mer urimelig at Nasser nasjonaliserer Suezkanalen, enn at britene nasjonaliserer sine egne bedrifter. — Kanskje kan det også vekke til litt ettertanke at Sovjet allerede i 1946 foreslo internasjonal kontroll av Suezkanalen, et forslag som britene ikke var det minste interessert i den gang. Nå stiller saken seg litt annerledes: I de 74 år Det britiske samveldet har okkupert kanalsonen har de øst inn umåtelige summer gjennom sine britisk-kontrollerte selskaper, og det er forståelig at det må føles bittert fremtidig å måtte gi avkall på slike ressurser og gå utenom egne selskaper for å få tak i den så uunnværlige oljen. Og på dette grunnlag — på dette tilsynelatende høyst materielle grunnlag — bryter både *England* og *Frankrike* sine forpliktelser overfor FN, gitt med bindende underskrifter, om at «internasjonale konflikter skal løses ved forhandlinger».*

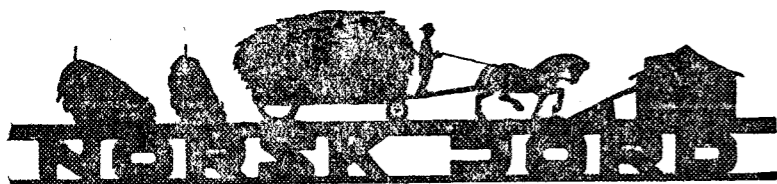
*

Og ett må vi være klar over: Hvis statsminister *Eden* får støtte til å gjennomføre sin uberettigede og mer enn uansvarlige aksjon mot *Egypt*, så fører han også vårt lille land like lukt inn i en verdensbrann, som idag spøker i angstfylte menneskesinn, og som for hver time på dagen får en mer og mer skremmende aktualitet!

La oss derfor som kristne, fredselskende mennesker holde sammen i forbitret og krevende protest mot en ny krig — en ny nedslaktning og massakring av verdens ståtteste ungdom — en krig som med alle nye og djevelske våpen av enhver art blir mer ufattelig i sin gru enn den menneskelige tanke kan ane. Ned med våpnene!

Øyvor Styren.

Bedre å bo i et hjørne på taket enn med trettekjær kvinne i felles hus. Salomos ordspråk 21, 9

Historien om de dyrester epler i Norden

Jeg sikter til de tre tonn danske eplene som kom til Oslo ved juletider og som skulle deles ut til gamle og syke i Oslo, Moss og Finnmark. Det var vakkert av den danske byen Horsens å ville forære sykehus og gamle hjem disse eplene, men måten gaven kom til Norge på og bakgrunnen for gaveoverrekkelsen, har fått meg til å tvile på at det var det gode hjertelag hos danskene som var utslagsgivende i det tilfellet.

Horsensgarden — som er et dansk musikk-korps i fargerike uniformer — var bl. a. i Oslo i fjor sommer. De ble mottatt av musikkledere på Kampen og stelt meget godt med. De gjestet også Moss som er Horsens' vennskapsby og en rekke andre steder i Norge.

Det ble en minnerik tur, og de glade musikanter ville gjerne takke Norge som hadde gjort så meget for dem. Dermed samlet de inn epler og gjorde tre tonn klar til å sendes til Norge.

Men så skulle eplene overrekkes, og med en kjærlig tanke til de glade dager i Norge, får en eller annen leder i Horsens, eller Danmarks turistsjef i Norge eller Alfhild Hovdan — neppe noen av de små guttene — den fabelaktige ideen at de skal reise til Norge hele hurven — over 50 i tallet — og overrekke eplene.

Og her mener jeg komedien kommer inn.

Slik skal det være!

De to bøndene hadde vært venner helt fra barndommen. Men selv om de begge var like flinke og arbeidsomme, gikk det helt forskjellig for dem. Den ene hadde lykken med seg i alt og tjente bra med penger, mens den andre på grunn av sykdom, uhell og en litt for rundhåndet innstilling, til slutt satt med en betydelig gjeld. En vinter for et par år siden døde den sistnevnte. Noen dager etter begravelsen

Horsensgarden kler seg i sine fineste uniformer, og kommer i et tall over et halvt hundre til Norge for å overrekke eplene. De får gratis opphold både her og der, de får betalt reise til Vinstra hvor de i tre dager er gjester på et av våre fornemste høyfjells-hoteller, de reiser gratis tur-retur med danskebåten, norsk og dansk røde kors ordner med frakt av eplene, tollene lukker øynene og slipper eplene inn og Norges Statsbaner eller kystrutene frakter eplene nordover, alt mens guttene blir avbildet på gamle hjem hvor de deler ut epler til pasientene som minner om almissehungrige innbyggere i underutviklede avkroker av verden.

Personlig er jeg rystet over hele forestillinger, men enda verre ser historien ut i tørre tall. Hvis vi for enkelthetens skyld lar alle gjestene være barn og setter tallet til 50 kommer vi fram til følgende utgifter:

Reise tur-retur København: 50 billetter til ca. 100 kr. pr. stk. 5.000.—. Reise tur-retur Vinstra 20 kr. pr. stk. 1.000.—. La oss sløyfe reise penger til Moss og heller konsentrere oss om dag-penger. Vi behøver ikke sette disse til mer enn 7 kr. pr. døgn pr. Horsensmusikant — jeg tror det koster en smule mer på Føfor. Da får vi ca. 50 kr. pr. uke pr. gutt og samlet utlegg 2.500.—.

Gaveeplene fra Horsens har dermed kostet 8.500.— kroner, og det gir en solid kilopris. Og hermed kommer min surhet inn: Var det virkeleg nødvendig med dette anstaltsmakeriet i forbindelse med eplene fra Horsens som dog skulle være en takk for guttenes opphold her i fjor sommer?

Danmarksvenn (tross alt) i Verdens Gang, 4. jan.

Tvangsauksjoner over gårdsbruk i Lødingen

Hva er en «quisling»?

Vi siterer:

Skal Europas eksistens og de kommende slektledd være trygget, kreves en grundig opprydning med bolsjevismen og en radikal nyordning i hele Russland.

Hvis ikke går Europa en farefull fremtid imøte. Tyskland ofrer sitt beste blod og pålegger sitt folk de største savn for at ikke en slik katastrofe skal ramme Europa og for å sikre Europas fremtid. —

Tusener av norske frontkjempere har satt livet inn på østfronten for å hjelpe til å avverge denne faren for sitt fedreland. —

Det er vår hellige plikt overfor forfedrene, oss selv og etterlekten å anspenne våre krefter til det ytterste for å redde vårt folks nasjonale og kulturelle liv, og hindre at Norge blir skueplassen for en allt ødeleggende krig.

*

Dette citat er hentet fra Quislings store tale til de norske frontkjempere den 22. februar 1943.

Kan så Verdens Gang, Arbeiderbladet m. fl. gi oss et tilsvarende citat fra Kadar's tale til de ungarske frihetskjempere?

Disse avisene har jo utnevnt Kadar til «Ungarns quisling»!

Bør ikke våre egne landsmenn hjelpes først?

Vi leser stadig oppfordringer om å skaffe leiligheter og beskjeftigelse for ungarske flyktninger her i landet. Det antydes i første omgang tresifrede tall, og man vil ikke høre tale om hverken returvisum, eller noen forhåndsgranskning av flyktingene.

Hjelpsomhet er vel og bra, og vi føler alle med det ungarske folk. Men bør vi ikke allikevel tenke litt på vårt eget? Bør vi ikke tross alt huske at en rekke av våre egne landsmenn i høy grad mangler boliger, til en viss grad også arbeide (særlig de «litt eldre») og i høy grad skoler, sykehus m.m.? Kort sagt: Først legge forholdene slik til rette for våre egne at de slutter å sysle med emigrasjonstanker, før vi stiller

minelle elementer som neppe blir noe aktivum for oss?

Jeg blir selvfølgelig stempet som hard og kynisk når jeg hevder meninger som dette. Men jeg forbeholder meg rett til å være såpass fri — og jeg kan gjerne si **nøytral** — i min tankegang:

Er ikke alle flyktningproblemenene, — leirene, mishandlingen av annerledes tenkende i alle land — er ikke alt dette en direkte følge av de 3—4 stores politikk under og etter siste verdenskrig? — Burde ikke FN kunne forandle og bygge ut den hjelp som trenges i denne forbindelse? Burde ikke først og fremst land som kan brødfø seg selv og som har ledig plass og arbeid, ta imot flyktingene? Jeg mener det er altfor

Historiens største og uhyggeligste spøk

at USA hjalp Stalin å spre verdenskommunismen

«Da Hitlers panserdivisjoner rullet inn i Sovjetunionen i juni 1941, holdt eks-president Herbert Hoover en tale der han klart advarte mot at USA skulle støtte Sovjetunionen og bli innblandet i krigen.»)

På et nylig holdt møte i Chicago uttalte mr. Hoover, at utviklingen hadde gitt han rett. Både mr. Hoover og general Wood var mot ethvert skritt som kunne føre USA inn i krigen, de hevdet at det ville bety historiens største og uhyggeligste spøk «om vi skulle hjelpe Stalin til å spre verdenskommunismen».

Mr. Hoover hadde imtrenten fremholdt at Sambandstatene skulle stå utenfor krigen «mens Hitler og Stalin mattet hverandre ut».

*

Hvor annerledes ville ikke verden vært idag om den tyske Wehrmacht hadde fått lov til å befri verden for den sovjet-asiatiske trussel og spart oss for trusselen om en katastrofe som langt ville overgå den 2den verdenskrigs redsler?

Uansett hva «anti-nazister» over hele verden mener om Adolf Hitler og det nasjonal-socialistiske Tyskland, så kunne det umulig blitt noe verre enn det som er idag. Man må ikke glemme at Tyskland er Europas ledende kulturstat, mens USSR representerer et asiatiske barbari hvis make Europa ikke har sett siden Djengis Khan.

For å få tingene i et riktigere perspektiv kan vi også tenke litt tilbake på de tyske soldaters eksemplariske oppførsel i Norge, og de røde «befrielsestropper» som etter seiren invaderte Europa, bl. annet Ungarn, og barbarer er blitt sittende der foreløpig i 12

år etter krigens slutt — og som nettopp i disse dager har avslørt seg som de barbarer de er.

Om noen i det hele tatt i dette land skulle hatt forutsetninger for å fatte det ungarske folks lidelser, må det heller være de som ikke kalles «gode» nordnordmenn — de som helt fra 1933 førte en uavbrutt kamp — og uten opphør advarte — mot den bolsjeviske trussel, og som med fredens utbrudd ikke hylte av begeistring over den Røde Armés invasjon av Europa.

Men selv ikke det trekker til å fatte dybden og omfanget av Ungarns tragedie.

*

Skulle ikke de GODE nordmenn bøye sine hoder i ydmyghet og takke Skaperen for at Norge slapp så rimelig ut av verdenskrigens Ragnarokk — istedetfor å fortsette den angstbitende hets mot quislinger, fascistene og «nazister» de store folkeopvegelser som i 20-årene reiste seg mot trusselen fra Sovjet-Asia?

Tenk om en Øverland ansikt til ansikt med denne trussel som nå igjen er blitt åpenbar for hele verden, turde stå frem og si at de gode nordmenn burde slutte med å slikke sine sår og gå tiggergang hos tyskerne for å få erstatning i kontanter for sin patriotiske innsats og kanskje til og med fortelle at Norge kom bedre ut av den annen verdenskrig enn fortjent? I et hvert fall bedre enn noe annet tysk-okkupert land, kanskje unntatt Danmark.

de profundis.

*) President Hoover er far til Herbert Hoover jr. som fungerte som utenriksminister under mr. Dulles' sykdom.

Politiske kyss

Det hadde vært en hard valgkamp, men partiets kandidat hadde greidd å hale seieren i land, og nå skulle han

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2

Telef. 44 43 33

UR

Jeg fører alle de kjente sveitsermerker som Omega, Longines, Certina, Cyma, Tissot, Revue, Antima og Allsport.

Utvalg sendes portofritt

R. Gjessing

URMAKER

DRAMMEN

Telefon 2507.

Tannlege

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2
Tlf. 44 75 54

Annelise Parow

TANNINNSÆTNING

Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lødemoen kirke - Voldsminde

Oslo Stigefabrikk

Brand-, maler- og skyvestiger oljet, m/kadimerte beslag

Inneh. Alf T. Lunde

Mosseveien 8

Tlf. 68 88 17, priv. 67 07 79

Arkitekt

HUSTAD

Bærumsv. 5, Ø. Ullern

Telefon 55 61 29

Oslo

Spis i OBL

De to bøndene hadde vært venner helt fra barndommen. Men selv om de begge var like flinke og arbeidssomme, gikk det helt forskjellig for dem. Den ene hadde lykken med seg i alt og tjente bra med penger, mens den andre på grunn av sykdom, uhell og en litt for rundhåndet innstilling, til slutt satt med en betydelig gjeld. En vinter for et par år siden døde den sistnevnte.

Noen dager etter begravelsen kom den avdøde venn over til enken og fant henne sittende bøydd over gårdsregnskapene.

«Værsågod og sett deg», sa enken, «så skal jeg koke en kopp kaffe til oss». Og ute fra kjøkkenet fortsatte hun: «Jeg vil gjerne at du skal ta noe til minne blant Jakobs etterlatte saker».

«Du kan ta akkurat det du vil ha». —

Da hun et øyeblikk etter kom inn i stuen igjen, så hun sin mann svenn putte en bunke ubetalte regninger i lommen.

«Du sa selv at jeg kunne ta akkurat det jeg ville ha», sa han stille. «Og jeg vil gjerne få lov til å ta deg på ordet. Dessuten er jeg sikker på at Jakob ville være enig med meg i at du ikke har noe bruk for disse papirlappene her».

Så reiste han seg fort og gikk.

det virkeleg nødvendig med dette anstaltmakeriet i forbindelse med historien fra forsens som dog skulle være en takk for guttenes opphold her i fjor sommer?

Danmarksvenn (tross alt) i Verdens Gang, 4. jan.

Tvangsauksjoner over gårdsbruk i Lødingen

Nyttårsaftnen ble det holdt fem tvangsauksjoner over middelstore gårdsbruk i Lødingen.

Auksjonsgrunnlaget var skyldig kommuneskatt, og i alt skulle 12 eidomme vært under hammeren, men 7 skatteskyldere klarte å innfri sine forpliktelser overfor kommunen i siste liten. De som nå måtte gå fra eidommene sine var skyldig skatt for flere år, melder Nordlandsposten.

Verdens redning er ingen håpløs oppgave, men den vil aldri bli fullbrakt av dem som tillater at den tanken dukker opp at oppgaven virkelig er håpløs.

Bertram Russel.

Prost A. E. Hedem

STATSMAKTENES REVOLUSJONÆRE FORHOLD TIL GRUNNLOVEN

Iste opplag er revet vekk. 2net opplag langt på vei til å bli utsolgt. Send oss navnelister. Pris kr. 2, — pr. eksspl. + kr. 0,25. Benytt postgiro 150 28.

FORBUNDET

Postboks 3214, Oslo

Den norske rettsutvalget

Som er vår oppreisning, og som alle våre feller bør anskaffe seg. — Hovedutredningen pris kr. 30, — + porto kr. 0,60. — Utdraget (på norsk) pris kr. 2, —. Send oss navnelister. Benytt postgird 150 28, Oslo.

garske folk. Men bør vi ikke allikevel tenke litt på vårt eget? Bør vi ikke tross alt huske at en rekke av våre egne landsmenn i høy grad mangler boliger, til en viss grad også arbeide (særlig de «litt eldre») og i høy grad skoler, sykehus m.m.? Kort sagt: Først legges forholdene slik til rette for våre egne at de slutter å sysle med emigrasjonstanker, før vi stiller moderne leiligheter til disposisjon for Ungarnhjelp, Korea-hjelp, jøde-hjelp og Indiahjelp.

En annen ting i samme forbindelse: Skal man se helt bort fra den nærliggende mulighet at det blant flyktningene er mer eller mindre kri-

ingen av annerledes tenkende i alle land — er ikke alt dette en direkte følge av de 3—4 stores politikk under og etter siste verdenskrig? — Burde ikke FN kunne formidle og bygge ut den hjelp som trenges i denne forbindelse? Burde ikke først og fremst land som kan brødfø seg selv og som har ledig plass og arbeid, ta imot flyktningene? Jeg mener det er altfor mye krigspsykose og suggestivt føleri i dagens skrik om at vesle Norge ukritisk skal ta imot 1000 flyktninger eller mer. La oss først bygge hjem og utkomme for våre egne landsmenn i rolige som urolige tider.

B. J. Kollemo.

Vi vil også ha pensjon!

Ærede herr redaktør!

Dere skreiv noe om atte når fanten var mett, bleien stor i kjeften. Og nå er jeg mett, etter jula, hr. redaktør, mett som en stortingsmann me forhøya lønn og livsvarig pangsjon a' kjempeformat under Vår hånd og Rigets segl.

Det er påstått ifra høyeste hold atte en viss mann sørjer for sine. Men nevnte personlighet blir jo reine dettaljisten imot de 150 som sørja for seg sjøl her like føri jul. Snakk om å høste juletree, hr. redaktør!

Selvfølkelig harem det slitsomt. Ingen veit det bere enn Deres medarbeider, som skysser em i drosja bätte herfra og derfra og tel ymse desstingasjoner på forskjellige tier a døgne. Dem er nok bätte trøtte og slitne dann og vann, det er sikkert nok, og vi ska itte forlange atte dem støtt og stadig ska møte opp i salen og vottene rekti tel ei hver ti. Det var sant det han sa, Theodor i første, — jøssenam sa'n når en enkelt mann ska være bätte fylkesmann og stortingsmann og statsråd og opparbe bätte lønn og pangsjon i alt det derre, attpåteill skattefritt, jeg blir utsliten bare å tenke på det, jeg, sa Theodor.

I den forbindels vedtok Theodor og jeg tostemmig over den siste skvetten uta Dagros Blenr å reise krav om likestilling ved første høve, som det hetter. Vi

ska itte før få en ta dem bak i kjerra før vi gyver på med krav om statspangsjon for drosjekusker, ledsaga a' hissige trakk på gasspeddalen og hvin i hjula rundt hjørne.

Skulle itte denslags parlamentarisk opptreden være effektiv nok, får vi bruke samma taktikken mot stortingsmennena som Theodor bruker imot visse millitærpersonasjer som han har i velbehagelig erindring fra denti han var på mon i 48 daer.

— Er Dere innfanterist? spørn Theodor såsnart det dukker opp en uniformsperson ve dørhandtake. Hvis dem bekrefter nevnte mistanke og spør å det har me drosjekjøring å gjøra, kommer svare kontant:

— Da kan du gå, siern Theodor. — Så nå veit stortingsmennena å dem står (eller går) henne dersom det landsviktige pangsjonsspørsmål ikke løses promte.

Ærbødigst

OLA STYGGPÅJORD.

P.S. Vi er villige tel å ta med reddaktøra i aksjon vår!

Ethvert portrett som er malt med følelse, er et bilde av kunstneren — ikke modellen.

Oscar Wilde.

*

Bli ikke ergerlig over kritikk — lær av den.

Dale Carnegie.

perspektiv kan vi også tenke oss tilbake på de tyske soldaters eksemplariske oppførsel i Norge, og de røde «befrielsestropper» som etter seiren invaderte Europa, bl. annet Ungarn, og barbarer er oltitt sittende der foreløpig i 12

mark.

de profundis.

*) President Hoover er far til Herbert Hoover jr. som fungerte som utenriksminister under mr. Dulles' sykdom.

Politiske kyss

Det hadde vært en hard valgkamp, men partiets kandidat hadde greidd å hale seieren i land, og nå skulle han feires. Et stykke ut i middagen reiste partiformannen seg for å holde en tale. «Mine damer og herrer», begynte han, «I China er det en god gammel skikk at foreldrene kysser sitt nyfødte barn på den del av kroppen som de håper den lille en gang vil gjøre seg berømt ved. Hvis de håper at deres barn vil bli en filosof, kysser de det på pannen. Hvis de håper det må bli en stor taler, kysser de det på munnen. Hvis de håper det må bli sanger, kysser de det på strupen. Jeg kan jo ikke vite på hvilken del av kroppen vår kjære nye stortingsmanns foreldre kysset ham som liten — men så meget vet jeg, at han er som skapt til å sitte på tinget!»

FELLESREISER I 1957

Vi ønsker å gjenoppfriske kontakten med tidligere innskrevne medlemmer og med nye som akter å slutte seg til. —

I løpet av 1957 håper vi å kunne ordne med følgende fellesreiser:

1. Reise til Lillehammer og Fåberg med besøk hos Erling Bjørnson og i De Sandvigske Samlinger m.m. Sannsynligvis 3 dager.
2. Utfart til Trysil — skogbygd nr. 1 i Norge. Eleverum inngår i programmet. Planlagt til 3 dager.
3. Besøk i Lier, — Norges vakreste bygd. 2 dager. Overnatting i Drammen.
4. Värmlandsferd til Sunne, Rotneros vidunderpark, Selma Lagerlöfs Märbacka, samt Karlstad. 4 dager (en natt i Sunne og en natt i Karlstad).
5. Fellestur til Hamburg. 10 dager.

Det forutsettes at samtlige turer får Oslo som utgangspunkt, og at vi samarbeider med et av byens autoriserte reisebyråer om hverenkelt tur.

Nærmere opplysninger siden, gjennom kunngjøring i Folk og Land.

Forslag om andre aktuelle turer mottas med takk.

NORSK LINNNEA REISELAG

Postboks 3214

Kierschowsgt. 5

OSLO

Stillingen som Forbundssekretær

lyses ledig.

Søknadsfrist 15. januar 1957.

FORBUNDET, Kierschowsgt. 5, Oslo.

HUSTAD

Bærumsv. 5, Ø. Ullern

Telefon 556129

Oslo

Spis i OBL

spisesalong i

NIELS JUELSGT. 31,

Hjemmelaget god mat.

tlf. 44 14 98.

JUSTUS VERICULTOR:

Den norske kapitulasjon

10/6—40

og

Krigføringsproblemet

1940/45

A. Lange: «Boken vil hevde sin plass i bokhyllen til enhver tid».

Fåes i Kierschoésgt. 5/1, og i Teatergt. 6 (Johannesen). Pris kr. 3,—.

UNGKAR OG GÅRDBRUKER

Er det noen ensom frontkjemperenke eller søster, som er straffet for sin barmhjertighetstjeneste — som vil skrive til meg.

Bill. mrk. «Ungkar og gårdbruker».

Hybel ønskes i Oslo

for tidl. NS, 33 år, stille og rolig kar, som skal flytte fra Trondheim.

Bill. mrk. «Snarest» til «Folk og Land»s eksp.

I BERGEN:

fåes avisen hos:

Carl Lund-Olsen, Domkirkegt. 6 A - Bergen

FOLK OG LAND

Kan en ansvarlig -

Forts. fra side 1

HVA SOM FAKTISK FOREGIKK I NORGE I 1949

er nå helt klart. Etter en serie lokale kapitulasjonsavtaler det sydlige Norge besluttet general Fleischer som leder av 6. divisjon den 6. juni av divisjonen i løpet av 8.—10. juni skulle gå tilbake og på nærmere oppgitte steder samle og lagre alle våpen. Befal og soldater skulle deretter dimitteres. (Fleischer: Etterlatte papirer, side 63).

I foredrag i statsråd 7. juni erklærte Nygårdsvold bl. a. at «det vil være håpløst for Norge å fortsette krigen». (Nygårdsvold, Beretning, side 19). I samme foredrag konkluderte N. med en henstilling til Konge, kronprins, regjering og stortingspresident om å flykte til et alliert land for derfra å opprettholde den lovlige regjeringsmakt for Norge». Som begrunnelse anfører han først og fremst at det da vil være vanskelig for fienden å kunne etablere en lovlige regjering i Norge. Om fortsettelse av krigshandlingene nevner han intet.

I den proklamasjon Kongen utstedte før flukten til England, heter det imidlertid uttrykkelig at det er kampen innenlands Forsvarets overkommando har rådet Konge og regjering til å oppgi. Kampen for å gjenvinne Norges selvstendighet vil holde fram utenom landets grenser. At dette skal skje ved våpenhandlinger sies ikke.

General Ruge ble av Konge og regjering bemyndiget og beordret til å avslutte kapitulasjonsforhandlingene med tyskerne. Allerede 8. juni hadde Konge og regjering forlatt landet, og først den 10. juni ble avtalen sluttet. Avtalen finnes inntatt i Undersøkelseskommissionens innstilling av 1945 bilag 1, side 108 flg. Det er i dens pkt. 9 uttrykkelig sagt at den tyske tekst er avgjørende når det gjelder å fortolke overenskomsten. På denne bakgrunn

ere kunne anta at kapitulasjonsavtalen omfatter noe mer. Og den eneste logiske forklaring på at alle norske krigsfanger øyeblikkelig ble løslatt (ikke bare de fra 6. divisjon) synes å være den at alle norske stridsstyrker skulle unnlate å gripe til våpen igjen mot Tyskland eller noen av dets allierte så lenge krigen varte.

At avtalen er noe mer enn en ren militær kapitulasjonsavtale for et enkelt frontavsnitt, fremgår også uten videre av det faktum at den inngås av general Ruge som øverstbefalende etter spesielt oppdrag av Konge og regjering. Derved er overenskomsten en s t a t s a k t, ikke et lokalt militært anliggende. Riktignok har de norske forhandlere etter freden erklært at avtalen ikke var noen fredsslutning. Men selv general Ruge har som vitne erklært «at andre mennesker som ikke kjente forhistorien kunne komme til en annen oppfatning både av uttrykkene i avtalen og i proklamasjonen (Stortingsforhandlingene 21/1 1952 nr. 11 side 82). Blandt disse «andre mennesker» var bl. a. stortingets folkerettskonsulent, advokat Holthe som i presse og radio erklærte at «krigen opphørte 9. juni, da våpnene i Norge ble nedlagt. Om nordmenn i utlandet velger å gå i krig for Storbritannia er det en frivillig sak, Norge som stat bindes ikke». (Smedal: Patriotisme og landssvik, side 199. Justus Vericulator: Den norske Kapitulasjon, side 27.

En lignende uttalelse skal være gitt av regjeringsadvokat

svensk område. Men etter avtalen av 10. juni endret den svenske regjering dette standpunkt fordi «krigen i Norge i realiteten er opphørt». (UD. redgjørelse s. 41-42 jfr. Hansson: Svensk hållning och Handling, side 96 flg.) Hjemsendelsen av de norske internerte i Sverige på denne basis protesterte Londonregjeringen ikke mot. Heller ikke protesterte denne regjering da Sovjet erklærte at Norge ikke lenger var suveren stat og at dets sendemann i Sovjet derfor ikke lenger hadde noen representasjonsrett.

Selv om man går med på den konstruksjon at det folkerettslig formelt bestod krigstilstand mellom Norge og Tyskland etter 10. juni 1940, synes det ikke tvilsomt at avtalen iallfall slår fast at enhver form for krigføring på norsk territorium skulle være utelukket så lenge krigen varte.

I tilslutning til dette bør man være oppmerksom på rettens standpunkt i Quislingsaken. (Rettst. 1945 side 112), hvor det uttales at rekkevidden av den militære straffelovs uttrykk «i krigstid» ikke er «bestemt ved folkerettens regler om hva der

regnes å være krig. Etter rettens oppfatning tar krigstiden til fra det øyeblikk da det faktisk åpnes kamphandlinger». Konsekvensen av dette burde vel da bli at krigstilstand ikke menes å foreligge når krigshandlinger ikke er påbegynt eller når de etter overenskomst opphører. Og hvis dette er den militære straffelovs fortolkning av begrepet «krig» finnes det neppe noen holdbar grunn for å fortolke begrepet anderledes i forbindelse med den borgerlige straffelov. Jfr. her skrivelse fra Justisdepartementet av 18. januar 1946 til generaladvokaten, hvori hevdes at uttrykkene «krigstid» og «fredstid» i den militære straffelov må forstås slik at fredstid inntreier og med at krigsmakten settes på fredsfoot. Det kan neppe være holdbart å fortolke den borgerlige straffelov og dens § 86 på noen avvikende måte.

Når man da har for øye at Administrasjonsrådet - som var godkjent av Londonregjeringen, den 5. august 1950 uttrykkelig og offisielt oppløste den norske hær fra 30. september 1940, synes det fullstendig urimelig å hevde at man heller ikke fra dette tidspunkt overgikk til «fredstid» i straffelovens forstand.

Er eksil-regjeringens provisoriske anordninger lovlige etter folkeretten?

Det har vært enighet om at den tyske okkupasjon av Norge må bedømmes etter Haagkonvensjonens og landkrigsreglementets bestemmelser. Haagkonvensjonen er senere — nemlig i 1949 — blitt komplettert med den såkalte Genferkonvensjon om beskyttelse av sivilpersoner og forholdene forøvrig i okkupert område.

Når det gjelder retten til å utferdige lover i det okkuperte område er det ikke omstridt at ok-

som Norge har ratifisert. Artiklene 5 og 6 i denne konvensjon tar sikte på å garantere at en anklaget skal ha fullt kjennskap til innholdet av de bestemmelser han anklages for å ha brutt.

Det synes uunngåelig å innrømme at det samme krav også må rettes til det okkuperte lands regjering når det gjelder straffebud den utsteder i eksil.

NYTTÅRSTANKER

Min sjel, søk styrke fra de svundne år
som lik en lang allé for minnet står!
I din erindrings rad av tause trær
som var det nu, er fortiden deg nær.

Hvert skritt er merket av, hvert år er kjent
— og ennå ikke er din vandring endt.
Alleen fremover er skjult i dunst.
Du skuer den ved fantasiens kunst.

Se! For ditt åndeøyne stiger frem
en vid allé, en vei som fører hjem.
Det suser i de høye lindetrær.
Du skimter toppene i stjerners skjær.

Min sjel! søk styrke fra din fremtids år
som i et dunkelt slør for øyet står.
Din fortid og din fremtid bor i dig
som dine fottrin på den samme vei!

KAI NORMANN.

silregjeringens «landssvikanordninger» var så betryggende som man i folkerettens og menneskerettighetens navn har lov å kreve.

I den forbindelse må nevnes at Castren (The present law of war and neutrality, side 215) uttaler bl. a. «It is not certain whether the radiobroadcast is sufficient, particularly as the occupant may jam all enemy broadcasts.» Det var jo nettopp hva okkupanten gjorde i Norge! Og på side 216 legger Castren til: «As an occupant has positive rights into occupied territory, and not merely *defacto* authority, the occupying state is entitled to prevent the application, not only of laws enacted by the territorial state but also of other measures taken by it if these measures are aimed at restricting those rights to which the occupant is entitled according to international law.»

nevnt ovenfor, årgang 1947 nr. 108.

Endelig kan nevnes en dom inntatt i samme publikasjon årgang 1919—22-side 189 flg. hvor en belgisk domstol har slått fast at lover som utferdiges av en eksilregjering i den hensikt å bekjempe okkupanten og skade hans makt, ikke gjelder i militært okkuperte områder.

Det samme har hollandsk rett slått fast i en avgjørelse av 1917: Eksilregjering kan ikke utferdige lover for okkupert område når okkupantens forordninger gjør dem virkningsløse.

Vi må vel ha lov å regne med at de internasjonale domsavgjørelser som her er gjengitt, har vært ukjent for Høyesterett når den i Haalandsaken har slått prejudisielt fast at en kunnngjøring i engelsk radio og illegale norske aviser er tilstrekkelig til å gi eksilre-

lagstiftning tilbakaverkende kraft.»

... Dette er altså en offisiell, svensk uttalelse!

*

Det kunne være mange andre ting å kommentere — således det rent juridiske spørsmål om den såkalte «bistand til fienden» etter § 86 ikke må være *rettstridig* før den kan straffes, dvs. at både objektive og subjektive straffbarhetsbetingelser foreligge. Dette spørsmål synes imidlertid å ha vært drøftet meget inngående i de tidligere avsatte dommer, uten at noe spesielt nytt materiale nå er kommet til. Dermed er ikke sagt at folkeopinionen — og domstolene — i dag uten videre er så helt enig i 1945-dommenes krav til hva den almindelige mann i Norge (deriblandt f. eks. Holthe, som foran er nevnt) «hadde eller burde ha forstått», nemlig at vi fortsatt var i krig med Tyskland, men at det var fullt lovlig av Oslo kommune å skrive ut arbeidere til å utvide Fornebu flyplass den 15. april 1940 — samt å sørge for at tidligere krigsfanger fikk fortrinsrett til slike arbeidere for tyskerne (denne henvendelse ble støttet bl. a. av Administrasjonsrådet og Landsorganisasjonen) — mens det var *landsforræderi* å melde seg inn i NS. eller gjennom medlemskap i f. eks. «Sol i Arbeid» å arbeide for bedre hygieniske forhold på tyske arbeidsplasser. (Hvor det altså ikke var straffbart å utføre selve flyplass- eller bunkersbyggearbeidet!)

En nærmere behandling av disse ting får man imidlertid heller komme tilbake til. Hensikten med nærværende utredning, som sikkert er blitt mer enn lang nok som den er — var jo i første rekke å gjøre leserne — og forhåpentligvis domstolene — kjent med

regjering bemyndiget og beordret til å avslutte kapitulasjonsforhandlingene i den norske Okkupasjonshistorie 2014. Om nordmenn i utlandet velger å gå i krig for Storbritannia er det en frivillig sak, Norge som stat bindes ikke». (Smedal: Patriotisme og landssvik, side 199. Justus Vericulator; Den norske Kapitulasjon, side 27.

En lignende uttalelse skal være gitt av regjeringsadvokat Kristen Johansen i en erklæring av 14. juni 1940).

Som et klart og utvetydig punktum for det hele kom imidlertid Administrasjonsrådets beslutning av 5. august 1940 om at den norske forsvarsmakt i sin helhet skulle oppløses fra 30. september 1940. (Under-søkelseskommissjonens bind II, side 204 flg.).

HVA VARE NABOLAND MENTE.

Mens kamphandlingene varte, nektet Sverige transitt av tyske tropper og materiell til Norge (UD.s redegjørelse side 34) og internerte såvel norske som tyske militære hvis de kom inn på

Det har vært enighet om at den tyske okkupasjon av Norge må bedømmes etter Haagkonvensjonens og landkrisreglementets bestemmelser. Haagkonvensjonen er senere — nemlig i 1949 — blitt komplettert med den såkalte Genferkonvensjon om beskyttelse av sivilpersoner og forholdene forøvrig i okkupert område.

Når det gjelder retten til å utferdige lover i det okkuperte område er det ikke omstridt at okkupanten har rett til å utferdige lover som trykker hans krigføring og troppenes sikkerhet, og dertil rett til å utferdige provisoriske lover for å trykke det offentlige liv og den almindelige fred og orden. (Landkrisreglementet art. 43, (jfr. Genferkonvensjonens art. 64, som bekrefter og understreker dette).

På den annen side er det uomtvistet at også det okkuperte lands egen regjering beholder sin forfatningsmessige rett til å utstede lover. Befolkningen i det okkuperte område blir således underkastet to lovgivende institusjoner, og resultatet ville fort bli fullstendig kaos, hvis man ikke sørget for å avgrense disse to myndighetsområder slik at det ikke oppsto kollisjoner.

Det er innrømmet selv av *Solem* (Landssvikanordningen side 11) at Kongen ikke kunne gi anordninger som krysset okkupasjonsmaktens myndighet.

Det avgjørende spørsmål blir her hvilken mulighet eksilregjeringen har for å få publisert sine lover på betryggende måte.

Om dette sier bl. a. Genferkonvensjonen av 1949 i artikkel 65 at *okkupantens* egne straffeforskrifter ikke kan tre i kraft før de er kunngjort for befolkningen på dens eget språk, og at de ikke kan gis tilbakevirkende kraft.

En amerikansk rettsavgjørelse som fullt ut støtter dette, og som stiller strenge krav til offentliggjørelsen, finnes i *Hackwort*: Digest of international Law, VI, side 392 flg.

Hensikten med Genferkonvensjonens bestemmelse kan ikke ha vært noen annen enn å hindre okkupanten fra å krenke gamle, anerkjente rettsgrunnsetninger — som også nå er fastslått i Europarådets konvensjon om menneskerettighetene av 4. novbr. 1950,

som Norge har ratifisert. Artiklene 5 og 6 i denne konvensjon tar sikte på å garantere at en anklaget skal ha fullt kjennskap til innholdet av de bestemmelser han anklages for å ha brutt.

Det synes uunnødvendig å innrømme at det samme krav også må rettes til det okkuperte lands regjering når det gjelder straffebud den utsteder i eksil.

Spørsmålet blir da ganske enkelt, om den norske eksilregjeringens provisoriske anordninger under krigen har vært betryggende offentliggjort i det okkuperte Norge. Om dette har Høyesterett uttalt (Rettst. 1945 side 13) at «den bestemmelse det her gjelder er for øvrig kunngjort på den måten og i den utstrekning som det, hensett til forholdene, var mulig. Den er meddelt i radio og illegale aviser, likesom den er inntatt i Norsk Lovtidende som utkom i London. Denne form for kunngjøring må etter rettens oppfatning, alle forhold tatt i betraktning, ansees som tilstrekkelig.»

At denne påstand mildest tatt er uriktig når det gjelder den provisoriske anordning av 15. desember 1945, er imidlertid forlenget på det rene.

Beviset finner man direkte i rettstidende 1945, side 31: «Etter hva det er opplyst var forholdet ikke bare det at anordningen ikke er kunngjort på den måten som er foreskrevet i norsk lov. Den ble overhodet ikke søkt gjort bekjent for allmenheten, tvert om ble anordningen holdt hemmelig helt til etter landets befrielse. Inntil dette tidspunkt var således anordningen ukjent for alle andre enn noen få innviede.»

DOMSAVGJØRELSE FRA ANDRE LAND.

Etter avsigelsen av det citerte prejudikat av 1945 er som man vil se både Genferkonvensjonens art. 65 og Europarådets konvensjon om menneskerettighetene, art. 5 og 6 tiltrådt av Norge. Spørsmålet blir i dag om man — dvs. domstolene — fremdeles vil hevde at offentliggjørelsen av ek-

legger Castren til: «As an occupant has positive rights into occupied territory, and not merely *defacto* authority, the occupying state is entitled to prevent the application, not only of laws enacted by the territorial state but also of other measures taken by it if these measures are aimed at restricting those rights to which the occupant is entitled according to international law».

Grekenlands høyesterett har fastslått (Annual Digest and Reports of Public International Law Cases 1943—1945 side 147) at lover gitt av den greske eksilregjering ikke gjelder, og ikke kan endre tidligere og regulært offentliggjorte lover før de er publisert i *Athens offisielle aviser*. De hollandske domstoler har slått fast en lignende mening. Dommen er inntatt i samme publikasjon som

Strider landssviklovgivningen mot Grunnlovens paragraf 97?

Høyesteretts grunnlag for å erklære «Landssvik anordningen» lovlig i forhold til grunnlovens forbud mot å gi lover tilbakevirkende kraft, var som kjent at alt hva anordningen bela med straff, allerede på forhånd var straffbart etter straffelovens § 86, og at anordningen var en «amnestilov».

Med det materiale som nå foreligger, tør det være nokså klart at ikke engang lovgiverne selv har ment at passivt medlemskap i NS ble rammet av § 86. Således uttaler hjemmefrontkomiteen i sine motiver for anordningen av 15. desbr. 1944 at minstestrafpen på 3 år i § 86 «vil gjøre bestemmelsen uanvendelig på flesteparten av de handlinger det ville være ønskelig å ramme» (Samling av div. prov. anordninger, kgl. resolusjoner m. v. 1945, Oslo, side 132 flg. — jf. Ot.prop. nr. 92 1945—46 side 72).

Landssvikanordningens far, *Solem* sier også at det har vist seg nødvendig å supplere straffelovgivningen og utbygge lovgivning-

gen videre med mer effektive restriksjoner overfor landssvikerne.

At man har tatt sikte på en *utvidelse* av selve det straffbare område, fremgår også tydelig nok av statsråd Hartmanns bok «Bak fronten» side 43: «Jeg fremholdt at det som først og fremst måtte bestemmes var å fastsette en passende straff for dem som var nazister, uten at deres forhold gikk inn under forræderibestemmelse.»

At landssvikanordningen var en amnestilov har tidligere vært kommentert, så det er neppe grunn til her å gjenta disse argumenter, bl. a. at «amnestiloven» skjerpet strafferammen til dødsstraff.

Ukjent for mange vil det derimot kanskje være at Sveriges øverstatthållarbete offisielt har anført at «uppjørelsen kommit at innebära åsidossättande av bland annat en så grundläggande straffrättslig princip som den om förbudet mot at giva skärpt straff-

så ikke var straffbart å utføre selve flyplass- eller bunkersbyggearbeidet!»

En nærmere behandling av disse ting får man imidlertid heller komme tilbake til. Hensikten med nærværende utredning, som sikkert er blitt mer enn lang nok som den er — var jo i første rekke å gjøre leserne — og forhåpentligvis domstolene — kjent med de nye momenter som er kommet til siden de prejudiserende dommer ble avsagt i 1945.

Hva vi mangler

Det er nødvendig å bygge 107 nye skoler og bygge om 101 gamle skolehus for at Nordland fylkes behov for skoler skal være dekket pr. første juli 1960, går det fram av opplysninger som skoledirektøren i fylket har innhentet i forbindelse med planene om å gjøre den 1-årige framhaldsskolen obligatorisk for hele landet. Videre må det bygges internater med plass til 64 senger, skaffes soveplass til 7923 elever og privat innkvartering for 2504 elever. Etter dagens byggepriser vil de samlede utgifter til nye skoler og internater løpe opp i vel 97 787 000 kroner. Den foreløbige oversikt over behovet for nye skolerom er basert på oppgaver innhentet fra alle bykommuner og 59 av landsdelens 63 landkommuner.

FOLK og LAND

Redaktør og utgiver:
JOHANNES KRINGLEBOTN

Ekspedisjon og kasse:
Postboks 3214, Oslo
Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96

Abonnementpriser:
Kr. 25,- pr. år, kr. 12,50 pr. halvår. Sverige og Danmark: kr. 29,00 pr. år, kr. 14,50 pr. halvår. Utlandet for øvrig: kr. 33,00 pr. år, kr. 16,50 pr. halvår. I nøytralt omslag kr. 35,00 pr. år, kr. 17,50 pr. halvår.

Løssalg 65 øre

Annonsepris:
32 øre pr. millimeter over en spalte.
Bruk postgirnr. 16450.
Sambandstrykkeriet Oslo

Mørkemennene —

Forts. fra s. 1 — som disse instanser og personer prøver å skapa med sin bokstavtrældom og sin kaldslege rasjonalisme i kristeleg liv og lære. Undrast på kva Meistaren sjølv ville seia? Kanskje «Far, forlat deim, for dei veit ikkje kva dei gjer».

Kjære biskop Schjelderup! Lat meg få helsa Deg med eit ord av biskop Støylen. Det står i eit brev eg har frå den tid «dei» heldt på å drepa han både med offentlege skriverier og med anonyme smussbrev, — fordi han fann det kristeleg rett å samarbeida og stå side om side med

den velsigna «vranglæraren» biskop Gleditsch.

Støylen skreiv: «Eg held meg til kristentru og katekisme, og so fær dei elles granska og tenkja både høgt og lågt. Sjølv sagt vert det skrik, kva ein so gjer, men når det er rett for Gud og samvitet, so fær folk seia det dei vil».

Takk for signingsrik tilsynstenesta mellom oss i 1956. Takk for varmegradene midt i all kuldegufs. Og så: Godt nytt år, kjære biskop, med helsa og frimod til ny tenesta i den kyrkja som så sårt har bruk for mannen med det store hjarta.

Vang prestegård, 27/12-56.

ØYSTEIN HOVDEN.